

Wystawę odwiedziło kilkuset zwiedzających z różnych pokoleń, od osób pamiętających Redaktora do młodzieży szkolnej zainteresowanych poznaniem wybitnego Twórcy Instytutu Wydawniczego „Nasza Przeszłość”.

Na początku tomu 106 umieszczono wspomnienie śp. ks. prof. Ludwika Piechnika SJ. Pragniemy tym wyrazić szczególną wdzięczność długoletniemu współpracownikowi czasopisma (od czasów Redaktora ks. Alfonsa Schletza), a w ostatnich 20 latach członka redakcji naukowej.

Ks. Stanisław Rospond CM

STANISŁAW CIEŚLAK SJ

**ŚP. KS. PROF. DR HAB. LUDWIK PIECHNIK SJ
(1920-2006)**

W dniu 26 czerwca 2006 roku, o godz. 15.35, w 86 roku życia, 68. powołania zakonnego i 58. kapłaństwa odszedł do domu Ojca ks. prof. dr hab. Ludwik Piechnik, jezuita, historyk, wybitny znawca szkolnictwa jezuickiego, emerytowany profesor Wyższej Szkoły Filozoficzno-Pedagogicznej *IGNATIANUM* w Krakowie, doktor *honoris causa* Uniwersytetu Wileńskiego, były dyrektor Wydawnictwa WAM, pedagog i wychowawca młodzieży, prezes Związku Młodzieży Przemysłowej i Rękodzielniczej, współtwórca i honorowy prezes Fundacji im. Ruperta Mayera – Dzieło Pomocy Dzieciom, przyjaciel Arcybractwa Miłosierdzia w Krakowie, odznaczony medalem *Cracoviae Merenti*.

Msza św. pogrzebowa w intencji Zmarłego, której przewodniczył ks. bp Jan Zając, została odprawiona w Bazylice Najświętszego Serca Pana Jezusa w Krakowie, w piątek 30 czerwca, o godz. 10.30. Uczestniczyło w niej ok. 80 kapłanów oraz wielu przyjaciół i znajomych Zmarłego oraz dzieci z Domu Dziecka ze Żmiącej. Kazanie pogrzebowe wygłosił przełożony krakowskiej wspólnoty na Przegorzałach ks. Bogusław Steczek SJ. Kondukt pogrzebowy od bramy głównej cmentarza Rakowickiego do grobowca jezuitów poprowadził Arcybiskup Metropolita Krakowski, Jego Eminencja Ksiądz Kardynał Stanisław Dziwisz¹.

¹ B. Steczek, *Homilia podczas Mszy św. pogrzebowej o. Ludwika Piechnika SJ*, *Nasze Sprawy* 250 (2006), s. 13-15; TAJ, *Zmarł o. Ludwik Piechnik SJ. Był dobrym ojcem*, *Niedziela* 29 (16 VII 2006), s. 19.

Ks. Ludwik Piechnik urodził się 9 sierpnia 1920 roku w Krzesławicach, powiat myślenicki, diecezja tarnowska, w rodzinie rolniczej jako syn Andrzeja i Katarzyny z domu Kurek. Do szkoły podstawowej uczęszczał w rodzinnej miejscowości i Szczyrzycu. W latach 1934-1938 był seminarzystą prowadzonego przez jezuitów w Nowym Sączu Małego Seminarium, mieszkał w kolegium przy ul. ks. Piotra Skargi i przez cztery lata pobierał nauki gimnazjalne w miejscowym gimnazjum klasycznym im. Jana Długosza². Podczas tych czterech lat nauczył się nie tylko intensywnej pracy w ławie szkolnej, ale także poznał cele i działalność Towarzystwa Jezusowego oraz otrzymał solidne podstawy życia duchowego. Zapewne tu zrodziło się bądź dojrzewało jego powołanie zakonne.

Do Prowincji Małopolskiej Towarzystwa Jezusowego wstąpił 6 lipca 1938 roku. Dwuletni nowicjat odbył w Starej Wsi koło Brzozowa pod kierunkiem dwóch ojców magistrów, pierwszy rok pod kierunkiem ks. Augustyna Dyli, drugi pod kierunkiem ks. Włodzimierza Konopki. Po wybuchu II wojny światowej i na skutek pogłosek o aresztowaniu i wcielaniu mężczyzn do wojska niemieckiego oraz wysyłaniu ich na front zachodni, ks. Włodzimierz Konopka udzielił pozwolenie na przerwanie nowicjatu: wobec zgromadzonych w asceterium nowicjuszy ogłosił, że w tej sytuacji mogą nowicjusze sami podjąć decyzję: zostać w nowicjacie, udać się do rodziny, albo powędrować w bardziej bezpieczne miejsce, najlepiej schronić się w którymś z jezuickich domów na Wschodzie. O. Piechnik wybrał ostatnią możliwość: opuścił Starą Wieś i przez 2 miesiące tułał się po wschodniej Małopolsce. Miejscami jego czasowego pobytu były Tarnopol, Lwów i Przemyśl. Następnie przez tymczasową granicę bolszewicko-ruską przedostał się w okolicach Rawy Ruskiej na tereny zajmowane przez Niemców i powrócił do nowicjatu w Starej Wsi³. Tu też 7 lipca 1940 roku złożył pierwsze śluby zakonne na ręce ks. Włodzimierza Konopki⁴.

W latach 1940-1942 kontynuował naukę w zakresie programu liceum klasycznego (duża matura) na tajnych kompletach w kierowa-

² J. Preisner, *Jezuici w Nowym Sączu przy kościele Świętego Ducha*, t. II, Kraków 2003, s. 207.

³ Kwestionariusz osobisty L. Piechnika, w: Kwestionariusz osobisty członków Prowincji Galicyjskiej i Małopolskiej Towarzystwa Jezusowego, ATJKr. rkps 2436, s. 65.

⁴ Vota prima nuncupata in Provincia Poloniae Minoris S.J. z lat 1933-1952, ATJKr. rkps 1266, s. 200-201.

nym przez jezuitów Ośrodka Tajnego Nauczania, który mieścił się w kolegium w Starej Wsi koło Brzozowa. Kierownikiem tajnych kompletów gimnazjalno-licealnych oraz przewodniczącym państwowej komisji egzaminacyjnej był wybitny znawca literatury polskiej i pedagog, ks. Stefan Weidel SJ. W gronie profesorów znalazło się także kilku jezuitów ze słynnego Zakładu Naukowo-Wychowawczego w Chyrowie. Trzeba przy tym pamiętać, że większa część klasztoru w Starej Wsi była podczas okupacji prawie bez przerwy zajęta przez stacjonujące w nim jednostki Wehrmachtu, bacznie śledzące każdy ruch na jego terenie. Tu też 21 kwietnia 1942 roku złożył przed Komisją Egzaminacyjną egzamin dojrzałości, uznany po zakończeniu wojny przez Państwową Komisję Weryfikacyjną w Krakowie⁵.

Studia filozoficzne i teologiczne odbył w trudnym okresie okupacji hitlerowskiej. Grono jego profesorów składało się z najlepszych sił, jakie miały wówczas obie jezuickie prowincje polskie. Filozofię studiował na Wydziale Filozoficznym Towarzystwa Jezusowego, przeniesionym wskutek II wojny światowej z Krakowa do Nowego Sącza (1942-1945)⁶. Jednym z jego profesorów był ks. Franciszek Kwiatkowski (1888-1949), autor cennych prac z filozofii a zarazem znany działacz sodalicyjny środowiska akademickiego. Teologię studiował w Nowym Sączu (1945-1947), Starej Wsi (1947/1948) i Krakowie (1948/1949)⁷. Podczas studiów w Nowym Sączu (1942-1945) zetknął się z ks. Mieczysławem Kuznowiczem⁸, twórcą i prezesem Związku

⁵ *Jezuicki Ośrodek Tajnego Nauczania w Starej Wsi*, pod red. S. Dytka i L. Grzebienia SJ, Przemyśl 1989, s. 22, 25, 93.

⁶ Liber Studiorum Facultatis Philosophicae 1932/33-1945/46, ATJKr. rkps 1527, s. 349; J. Preisner, *Jezuici w Nowym Sączu przy kościele Świętego Ducha*, t. II, s. 254, 256.

⁷ Liber Studiorum Provinciae Poloniae Minoris Societatis Jesu z lat 1934-1945, ATJKr. rkps 4191, s. 210.

⁸ Kuznowicz Mieczysław (1874-1945), wychowanek gimnazjum w Chyrowie. W 1906 r. powołał do życia Związek Młodzieży Przemysłowej i Rękodzielniczej w Krakowie i innych miejscowościach Galicji. W 1914 rozpoczął propagandę antynikotynową i antyalkoholową wśród młodzieży, która doprowadziła do powstania Centrali Abstynenckich Kół Młodzieży i Ligi Przeciw Paleniu Tytoniu. W systemie wychowawczym kładł nacisk na wykształcenie zawodowe młodzieży i jej wychowanie religijne. Od 1925 wydawał organ prasowy Związku „Związkowiec”. W latach 1922-1929 kierował budową wielkiego domu młodzieżowego przy ul. Skarbowej w Krakowie, od 1935 był jego superiorem. Autor wielu broszur o tematyce społecznej, młodzieżowej i religijnej. *Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy*

Młodzieży Przemysławskiej i Rękodzielniczej pod wezwaniem św. Stanisława Kostki w Krakowie, przez który przeszło do 1939 roku ok. 15 000 młodzieży. Z wygnania w Czarnym Potoku ks. Kuznowicz odwiedzał kleryków i ukazywał wizję jezuitów, który powinien dążyć w swoim życiu do tworzenia dzieł trwałych i wielkich. W marcu 1945 roku ks. Piechnik uczestniczył w pogrzebie tego wielkiego wychowawcy młodzieży, który, jak się okazało, w decydujący sposób zaważył na jego przyszłym życiu i działalności w zakonie.

W okresie studiów zakonnych miał okazję spotkać wybitnych historyków zakonu oraz słuchać ich wykładów. W Starej Wsi poznawał historię Kościoła na wykładach ks. Henryka Lubomirskiego SJ, który przed wstąpieniem do zakonu studiował historię na Uniwersytecie w Oxfordzie (1922-1926), a po powrocie do ojczyzny pracował w Ministerstwie Spraw Zagranicznych⁹. Natomiast podczas ostatniego roku studiów teologicznych w Krakowie (1948/1949), zetknął się z wybitnym historykiem zakonu ks. Janem Poplatkiem SJ¹⁰, przed wojną profesorem historii w Chyrowie, a po wojnie dyrektorem Archiwum Prowincji, wykładowcy metodologii pracy naukowej na Wydziale Filozoficznym Towarzystwa Jezusowego w Krakowie. Działalność naukowa Poplatka, podobnie jak i Stanisława Bednarskiego, wywarła na niego duży wpływ. Obaj jezuiti pozostali dla niego wzorami historyka.

Święcenia kapłańskie przyjął 29 czerwca 1948 r. w Starej Wsi przed obrazem Matki Bożej Miłosierdzia przez nałożenie rąk ordynariusza diecezji przemyskiej, ks. biskupa Franciszka Bardy¹¹. Nato-

1564-1995, oprac. L. Grzebień przy współpracy zespołu jezuitów, Kraków 1996, s. 350 (dalej cytuję jako: *Encyklopedia wiedzy o jezuitach*).

⁹ Lubomirski Henryk (1905-1986), w zakonie był profesorem m.in. języka angielskiego w jezuickim gimnazjum w Gdyni (1945-1946) oraz historii Kościoła na Wydziale Teologicznym w Starej Wsi (1946-1948). *Encyklopedia wiedzy o jezuitach*, s. 376-377.

¹⁰ Poplatek Jan (1903-1955), studiował historię i geografię na uniwersytecie w Wilnie (1926-1930). Opracował wiele cennych monografii historycznych o jezuitach polskich, w rękopisie pozostawił dzieje prowincji podczas II wojny światowej, *Encyklopedię jezuitów polskich XVI wieku* oraz wiele innych prac. Stały współpracownik *Polskiego słownika biograficznego*. *Encyklopedia wiedzy o jezuitach*, s. 530.

¹¹ Liber admissorum II, ATJKr. rkps 4182, s. 156; Kraków – Kuria Prowincjalna. Dokumenty dotyczące wyższych święceń członków Prowincji Małopolskiej

miast ostatni etap formacji zakonnej, tzw. trzecią probację, czyli roczny okres przewidziany przez św. Ignacego Loyolę dla księży przed złożeniem ostatnich ślubów, poświęcony głębszemu poznaniu duchowości jezuickiej i prawa zakonnego oraz odprawieniu 30-dniowych *Ćwiczeń duchownych*, odbył z ośmioma innymi księżmi w roku akademickim 1953/1954 w Czechowicach-Dziedzicach pod kierunkiem o. instruktora Augustyna Dyli, którego znał od swojego nowicjatu w Starej Wsi¹². W Czechowicach-Dziedzicach też 15 sierpnia 1955 roku złożył uroczystą profesję zakonną na ręce tamtejszego o. superiora Józefa Balcarka, który był jego wicerektorem podczas studiów w kolegium w Nowym Sączu¹³.

Po ukończeniu teologii, w roku akademickim 1949/1950, został na krótko prefektem w Bursie im. ks. Kuznowicza w Krakowie przy ul. Skarbowej, należącej do założonego przez niego Związku Młodzieży Przemysławskiej i Rękodzielniczej. Z katalogu zakonnego wynika, że ponadto był prefektem „Młodych Krakusów”, bibliotekarzem i kronikarzem w Bursie ks. Kuznowicza, a zarazem studentem Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego¹⁴. Bursa obejmowała wówczas opieką jeszcze ponad 200 wychowanków. Był to jednak ostatni rok pełnej jej aktywności, ponieważ w 1950 roku władze komunistyczne rozwiązały Związek i przejęły jego majątek na skarb państwa. Wychowanków przeniesiono gdzie indziej. Już tylko trzech jezuitów mieszkało w gmachu Bursy, ale bez wychowanków. W tej przygnębiającej atmosferze ks. Piechnik kończył studia pedagogiczne, ale bez większej perspektywy aktywnej działalności wychowawczej. W roku akademickim 1951/1952 zamieszkiwał jeszcze gmach Bursy, ale poza studiami dojeżdżał jedynie do Ostrowa Szlacheckiego, gdzie w majątku Bursy Związek utworzył szkołę zawodową¹⁵. W 1957 roku, na fali październikowej „odwilży”, za zgodą prowincjała Celestyna Szawana

Towarzystwa Jezusowego z lat 1933-1978, ATJKr. rkps 4225, s. 327; *Encyklopedia wiedzy o jezuitach*, s. 504.

¹² Catalogus Provinciae Poloniae Minoris Societatis Iesu 1954, s. 14; Liber Studiorum Provinciae Poloniae Minoris Societatis Iesu z lat 1934-1945, ATJKr. rkps 4191, s. 210.

¹³ Vota ultima, Renuntiatio bonorum, Informationes ad Gradum, Monita Sociorum Provinciae Galicianae et Poloniae Minoris SJ 1885-1963, ATJKr. rkps 1436, s. 198-205.

¹⁴ Catalogus Provinciae Poloniae Minoris Societatis Iesu 1950, s. 12.

¹⁵ Catalogus Provinciae Poloniae Minoris Societatis Iesu 1952, s. 13; Catalogus Provinciae Poloniae Minoris Societatis Iesu 1953, s. 12.

SJ, włączył się z wychowankami Związku w próbę jego reaktywowania i odzyskania bursy, mając nadzieję, że w nowej rzeczywistości Związek i bursa będą dalej krzewiły ideały założyciela, ks. Kuznowicza¹⁶. Jak się miało wkrótce okazać, wysiłki te nie doprowadziły do upragnionego celu. Ostatecznie dokonał tego dopiero po upadku komunizmu w Polsce.

Ponieważ już od początku powołania zakonnego był kierowany przez przełożonych do pracy z młodzieżą świecką, konkretnie w Związku Młodzieży Przemysłowej i Rękodzielniczej ks. Kuznowicza, w 1949 roku podjął studia pedagogiczne na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Równocześnie ze studiami żywo interesował się organizacjami młodzieżowymi w Polsce i za granicą. Pragnął wyjechać do Belgii lub Francji, aby tam poznać, a następnie przeszczepić na grunt polski, popularną organizację młodzieży robotniczej IOC. W tym celu intensywnie uczył się języka francuskiego, ale i tego zamierzenia nie udało mu się zrealizować¹⁷. Studia na Uniwersytecie Jagiellońskim ukończył 14 października 1952 r. z wynikiem bardzo dobrym ze stopniem magistra pedagogiki. Tematem jego dysertacji była *Praca publicystyczna i pedagogiczna Piotra Świtkowskiego*¹⁸. Z kolei na podstawie dysertacji zatytułowanej *Działalność społeczno-kulturalna ks. Piotra Świtkowskiego TJ*, przedstawionej na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, uzyskał stopień magistra teologii, również z wynikiem bardzo dobrym¹⁹. Publicystyczną działalność jezuita Piotra Świtkowskiego ukazał 10 marca 1953 roku w referacie wygłoszonym na posiedzeniu Towarzystwa Naukowego

¹⁶ List L. Piechnika do o. prowincjała C. Szawana, [b. m., 9 I 1957], w: Korespondencja Naszych i urzędowa z lat 1855-1966, ATJKr. rkps 1507, s. 160-163.

¹⁷ List L. Piechnika do o. prowincjała C. Szawana, [b. m., 9 I 1957], w: Korespondencja Naszych i urzędowa z lat 1855-1966, ATJKr. rkps 1507, s. 160.

¹⁸ Świtkowski (Świtkowski) Piotr (1744-1793), pracował w służbie Komisji Edukacji Narodowej, mimo że nie angażował się bezpośrednio w szkolnictwie. Kanonik inflancki. Wydawca i publicysta. Wydał *Budowanie wiejskie* (Lwów 1782, 1793, 1794) i *Księżkę dla gospodarzy* (Warszawa 1785). Redaktor czasopism „Pamiętnik Polityczny i Historyczny” (1782-1792), „Magazyn Warszawski” (1784-1785) oraz „Zabawy Obywatelskie” (1792-1793). Radykalny publicysta oraz zwolennik uprzemysłowienia kraju. *Encyklopedia wiedzy o jezuitach*, s. 681.

¹⁹ Liber Studiorum Provinciae Poloniae Minoris Societatis Iesu z lat 1934-1945, ATJKr. rkps 4191, s. 210; Kraków – Kuria Prowincjańska. Stopnie naukowe, ATJKr. rkps 4230, s. 155-156.

Księży Jezuitów w Krakowie²⁰. Odtąd zaczął brać aktywny udział w sesjach i sympozjach naukowych, na których zazwyczaj wygłaszał referaty o szkolnictwie jezuickim oraz wkładzie jezuitów do nauki i kultury Rzeczypospolitej Obojga Narodów²¹.

Po zakończeniu trzeciej probacji pozostał w Czechowicach-Dziedzicach do 1957 roku i tu oddawał się zarówno pracy duszpasterskiej (opiekował się m.in. ministrantami, z których niektórzy wstąpili do zakonu jezuitów), jak i naukowej (przygotowywał pod kierunkiem życzliwego mu promotora i zwolennika prof. Jana Hulewicza pracę doktorską na temat początków Akademii Wileńskiej i w tym celu jeździł do Archiwum Prowincji w Krakowie, którym po śmierci ks. Poplatka opiekował się ks. Bronisław Natoński²²). Następnie przeniósł się do Krakowa i tym razem przez siedem lat pełnił obowiązki prefekta kleryków studiujących filozofię w kolegium przy ul. Kopernika 26, troszczącego

²⁰ Korespondencja prowincjańska za rok 1953, ATJKr. rkps 1451, s. 332.

²¹ Wymieńmy tu kilka spotkań naukowych, w których ks. Piechnik aktywnie uczestniczył, zabierając na nich głos. 25 listopada 1967 roku wziął udział w sesji naukowej w Olsztynie, zorganizowanej z okazji uroczystości jubileuszowych 400-lecia Warmińskiego Seminarium Duchownego „Hosianum”. Tematem jego wystąpienia były Starania biskupów warmińskich i jezuitów polskich o przekształcenie Kolegium Braniewskiego w uniwersytet. *Varia – Jesuitica*, ATJKr. rkps 4005, s. 197a.

Innym razem, na początku marca 1975 roku, wziął udział w Krakowie razem z współbraćmi zakonnymi ks. Bronisławem Natońskim i ks. Jerzym Paszendą w spotkaniu „okrągłego stołu” historyków, poświęconemu omówieniu ważniejszych aspektów działalności zakonu jezuitów w Polsce od XVI do XX wieku i ocenie zachowania ich źródeł archiwalnych. W spotkaniu, któremu przewodniczył prof. dr J. Kłoczowski, wzięło udział 14 osób z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego – pracowników Sekcji Historii oraz Instytutu Geografii Historycznej Kościoła w Polsce, jak również jezuiti. Warto zauważyć, że w trakcie spotkania wysunięto pod adresem naukowców wiele postulatów badawczych dotyczących historii jezuitów, z których niektóre z nich są ciągle aktualne. P. Gach, *Historycy o jezuitach. Spotkanie okrągłego stołu*, „Słowo Powszechne” nr 59, z 11 III 1975.

Warto wspomnieć także o międzynarodowym sympozjum, które odbyło się w Krakowie w dniach 15-17 lutego 1991 roku, z okazji Jubileuszu 500-lecia urodzin Ignacego Loyoli (1491-1991) i 450-lecia powstania Towarzystwa Jezusowego (1540-1990). Podczas sympozjum ks. Piechnik przedstawił *Działalność jezuitów polskich na polu szkolnictwa (1565-1773)*. Zob. *Jezuici a kultura polska*, pod red. L. Grzebienia SJ, S. Obirka SJ, Kraków 1993, s. 243-259.

²² *Catalogus Provinciae Poloniae Minoris Societatis Iesu 1955*, s. 17; *Catalogus Provinciae Poloniae Minoris Societatis Iesu 1956*, s. 17; *Catalogus Provinciae Poloniae Minoris Societatis Iesu 1957*, s. 16.

się dzień po dniu o wychowywanie młodzieży zakonnej (1957-1964). Ponadto był konsultorem domu, kierował grupą opiekunów ministrantów oraz nadal pracował nad swoim doktoratem. Został także głównym promotorem powołań w prowincji, egzaminował kandydatów zgłaszających się do zakonu, rocznie dawał kilka serii rekolekcji (m.in. w Krynicy). W pozostałym czasie oddawał się pracy nad doktoratem²³. Dnia 16 marca 1962 roku uzyskał na Uniwersytecie Jagiellońskim doktorat nauk humanistycznych na podstawie rozprawy pt.: *Początki Akademii Wileńskiej*, której promotorem był prof. Jan Hulewicz.

W latach 1964-1966 przebywał w Krakowie-Przegorzałach, kontynuując pracę naukową, która przyniosła nowe prace. W drugiej połowie 1969 roku udał się do Rzymu i tu pracował naukowo w Instytucie Studiów Kościelnych przy ul. Mecenate 37 (obecnie Piazza B. Cairoli 117), założonym i kierowanym przez ks. Eugeniusza Reczka SJ (1916-1971) oraz w Archivum Romanum Societatis Iesu przy ul. Borgo S. Spirito 4. 5 listopada tegoż roku wygłosił w auli posiedzeń naukowych Instytutu Studiów Kościelnych odczyt na temat *Co jezuici wnieśli nowego w Polsce na polu szkolnictwa w XVI wieku?*²⁴ Podczas pobytu w Rzymie, jako dyrektor Wydawnictwa Apostolstwa Modlitwy, załatwiał sprawy wydawnicze, m.in. kwestie związane z drukiem dzieł jezuita angielskiego Jamesa Brodricka²⁵. W sytuacji istniejącej cenzury komunistycznej, szczególnie ostro traktującej nieliczne wydawnictwa kościelne, jego projekty wydawnicze nierzadko spotykały się z odmową władz.

Od 1964 do 1993 roku ks. Piechnik wykładał pedagogikę na Wydziale Filozoficznym Towarzystwa Jezusowego (obecnie Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna *IGNATIANUM*) w Krakowie przy ul. Kopernika 26. Ten sam przedmiot wykładał również klerikom diecezjalnym i świeckim na Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie (1975-1988)²⁶. 18 stycznia 1969 roku został mianowany przez rzymską Kongregację do spraw Wychowania Katolickiego pro-

²³ *Catalogus Provinciae Poloniae Minoris Societatis Iesu 1958*, s. 10.

²⁴ Korespondencja prowincjańska za rok 1969, ATJKr. rkps 2126, s. 1269.

²⁵ List L. Piechnika do o. prowincjała S. Nawrockiego, Rzym, 1 XII 1969, w: Korespondencja prowincjańska za rok 1969, ATJKr. rkps 2126, s. 1273.

²⁶ Zachował się plan jego wykładów z pedagogiki. *Reforma studiów na fakultetach jezuickich w Polsce w latach 1968-1973*, ATJKr. rkps 2975, s. 407-412.

fesorem nadzwyczajnym²⁷. Z kolei 9 lutego 1990 roku Wielki Kanclerz Wydziału Filozoficznego w Krakowie, o. generał Peter-Hans Kolvenbach, mianował go profesorem zwyczajnym Wydziału Filozoficznego Towarzystwa Jezusowego w Krakowie.

W pedagogice dał się poznać jako zwolennik personalizmu oraz najlepszych wartości i tradycji szkolnictwa jezuickiego²⁸. Zajmował się dziejami szkolnictwa i wychowania w ogólności, a zwłaszcza historią i filozofią kultury, szczególnie kultury chrześcijańskiej w Polsce oraz wkładem jezuitów do jej rozwoju. Napisał ok. 80 prac naukowych, głównie z zakresu historii szkolnictwa jezuickiego, w tym także szkolnictwa filozoficznego, seminariów diecezjalnych i nauczycielskich, konwiktów szlacheckich i Collegium Nobilium w Wilnie i Warszawie. Niezwykle cenne i nowatorskie są jego spostrzeżenia zawarte w 250-stronicowym analityczno-syntetycznym studium *Powstanie i rozwój jezuickiej „Ratio studiorum” (1548-1599)* (Kraków 2003), które ukazuje rolę jezuickiej *Ratio studiorum* w organizacji i modelu szkoły²⁹. W przedmowie do tego studium zgodził się z opinią prof. Kaliny Bartnickiej i prof. Tadeusza Bieńkowskiego, że „*Ratio studiorum* formowała nie tylko szkołę jezuicką, ale też wpłynęła decydująco na formowanie nowożytnej szkoły europejskiej w ogóle. Doniosłość jezuickiej ustawy szkolnej dla rozwoju myśli pedagogicznej powodowała przekłady tekstu łacińskiego na nowożytne języki europejskie: niemiecki, włoski, angielski, francuski”³⁰.

Najważniejsze z jego dzieł historycznych powstały na Przegorzałach, gdzie znalazł sprzyjające warunki do kontynuowania kierunku badań, wytyczonych przez wybitnego znawcę szkolnictwa i kultury jezuickiej

²⁷ Korespondencja z lat 1967-1980, ATJKr. rkps 4214, s. 319

²⁸ J. M ó ł k a, *Koncepcja wychowawcza księdza Mieczysława Kuznowicza SJ (1874-1945)*, Kraków 2004, s. 182, 266.

²⁹ L. Grzebień, *Dotychczasowa literatura o wkładzie jezuitów polskich do nauki i kultury*, w: *Wkład jezuitów do nauki i kultury Rzeczypospolitej Obojga Narodów i pod zaborami*, pod red. I. Stasiewicz-Jasiukowej, Kraków-Warszawa 2004, s. 35. Zob. L. Grzebień, *Naukowa sylwetka ks. profesora Ludwika Piechnika SJ*, „Rocznik Wydziału Filozoficznego Wyższej Szkoły Filozoficzno-Pedagogicznej *IGNATIANUM* w Krakowie 2000-2001”, s. 76-82, 87; R. Darowski, *Filozofia jezuitów w Polsce w XX wieku. Próba syntezy – Słownik autorów*, Kraków 2001, s. 243-244.

³⁰ Cytat za: L. Piechnik, *Powstanie i rozwój jezuickiej „Ratio studiorum” (1548-1599)*, Kraków 2003, s. 5.

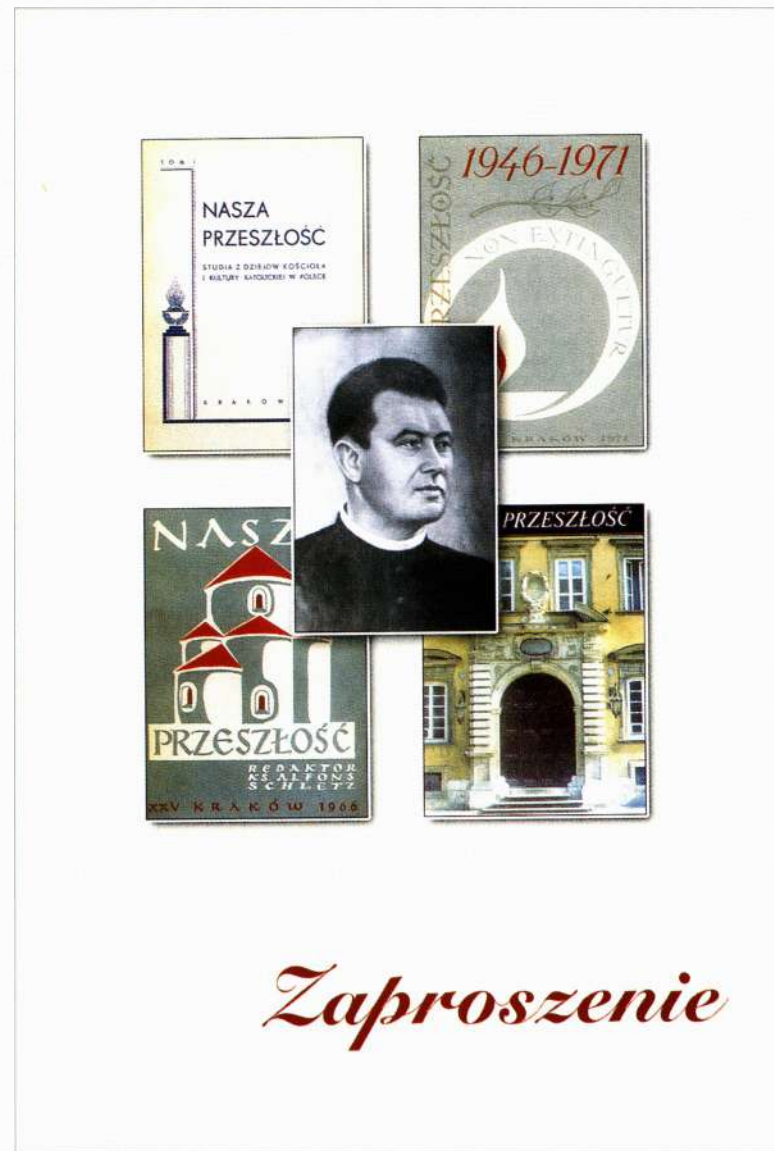
ks. Stanisława Bednarskiego³¹. Po przeprowadzeniu gruntownych kwerend krajowych i zagranicznych Bednarski przygotował pracę doktorską o szkołach jezuickich pt. *Upadek i odrodzenie szkół jezuickich w Polsce* (Kraków 1933), nagrodzoną przez Polską Akademię Umiejętności. Ponadto zgromadził w Krakowie osobne archiwum fotokopii z Archiwum Romanum Societatis Iesu i Archiwum Watykańskiego. Choć jego przedwczesna śmierć w obozie koncentracyjnym w Dachau (jest Sługą Bożym) przerwała owocną pracę naukową i stanowi olbrzymią stratę dla kultury narodowej, to jednak pozostawił on swoim następcom doskonałą warsztat naukowy. Z tego warsztatu naukowego potrafił korzystać m.in. ks. Piechnik, który, jak słusznie zauważył ks. Ludwik Grzebień, mając nie tylko dobre wykształcenie, ale i doświadczenie pedagogiczne, sięgał po dostępne i nieprzebadane źródła oraz właściwie interpretował niezwykle bogate życie szkoły jezuickiej³². Podziwiając pasję naukową i zaangażowany stosunek do podejmowanych ciągle nowych zadań, erudycję, a przy tym niezwykłą skromność ks. Piechnika i jego życzliwość w stosunku do otoczenia, pani prof. dr hab. Irena Stasiewicz-Jasiukowa wyraziła opinię, pod którą zapewne może się podpisać wielu naukowców, zwłaszcza tych, którzy spotkali się z nim, bądź korzystali z jego opracowań, a mianowicie, iż ten jezuita „ma na swoim koncie bogaty dorobek naukowy oparty na gruntownej wiedzy i studiowanych niezmiennie materiałach archiwalnych”³³.

W 1958 roku ks. Piechnik opublikował pierwsze obszerne studium na łamach „Naszej Przeszłości” (*Gimnazjum w Braniewie w XVI w. Studium o początkach szkolnictwa jezuickiego w Polsce*, nr 7, s. 5-72)

³¹ Bednarski Stanisław (1896-1942), w latach 1923-1927 studiował historię kultury, literatury i sztuki na Uniwersytecie Jagiellońskim. Na jezuickim Wydziale Filozoficznym wykładał historię sztuki chrześcijańskiej i metodologię pracy naukowej. Należał do wielu towarzystw naukowych i organizacji społecznych. W 1935 został prokuratorem Wydawnictwa Apostolstwa Modlitwy a w 1937 jego dyrektorem. *Encyklopedia wiedzy o jezuitach*, s. 33-34.

³² L. Grzebień, *Naukowa sylwetka ks. profesora Ludwika Piechnika SJ*, „Rocznik Wydziału Filozoficznego Wyższej Szkoły Filozoficzno-Pedagogicznej IGNATIANUM w Krakowie 2000-2001”, s. 76.

³³ I. Stasiewicz-Jasiukowa, *O kondycji naukowej jezuitów polskich (od roku 1773 do XXI wieku)*, w: *Wkład jezuitów do nauki i kultury Rzeczypospolitej Obojga Narodów i pod zaborami*, pod red. I. Stasiewicz-Jasiukowej, Kraków-Warszawa 2004, s. 23.

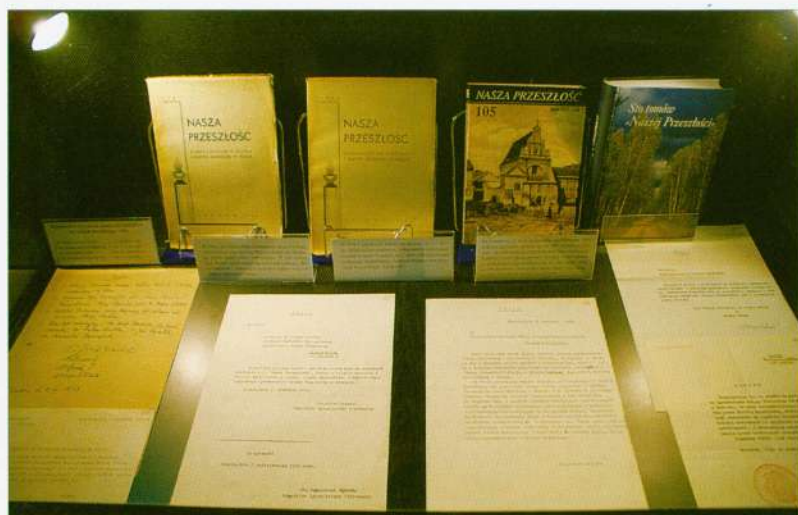
Zaproszenie

Ks. Redaktor A. Schletz w swojej pracowni

7 X 2006 r. – Inauguracja Roku Akademickiego 2006/2007
Mszy św. przewodniczył ks. bp Jan Kopiec z Opola

Wystawa 60-lecia „Naszej Przeszłości” (8 X – 10 XII 2006)
przygotowana w Muzeum Historyczno-Misyjnym

Przemówienie Wizytatora
ks. Arkadiusza Zakrety

Wykład inauguracyjny
bpa Jana Kopca

W I rzędzie od lewej: prof. M. Śnieżyński, ks. wiz. A. Zakręta, bp J. Kopiec, ks. prodziekan S. Hałas SCJ

Bp J. Kopiec otwiera wystawę „60 lat NP”

Fragment ekspozycji jubileuszowej

i rozpoczął wieloletnią i owocną współpracę z założycielem i pierwszym redaktorem naczelnym czasopisma ks. Alfonsem Schletzem CM. W sumie na łamach „Naszej Przeszłości” opublikował kilkanaście artykułów, poświęconych przede wszystkim początkom szkolnictwa jezuickiego w różnych ośrodkach dawnej Rzeczypospolitej³⁴. Odtąd czasopismo i osoba jego założyciela stały mu się szczególnie bliskie, co potwierdza m.in. aktywny udział w życiu redakcji czasopisma i jego jubileuszach.

W styczniu 1972 r. ks. L. Piechnik wziął udział w Katowicach na plebani w parafii Opatrzności Bożej, prowadzonej przez proboszcza i historyka Kościoła ks. dr. Józefa Bańkę, w uroczystości wręczenia ks. Schletzowi księgi pamiątkowej, wydanej z okazji srebrnego jubileuszu „Naszej Przeszłości”. Podczas uroczystości, którą zaszczylił swoją obecnością m.in. ordynariusz diecezji katowickiej bp Herbert Bednorz, ks. Piechnik wygłosił przemówienie w imieniu współpracowników czasopisma³⁵. 29 października 1978 roku uczestniczył we Mszy św. dziękczynnej z kazaniem okolicznościowym wygłoszonym przez ordynariusza przemyskiego ks. biskupa Ignacego Tokarczuka, odprawionej w krakowskim kościele p.w. Nawrócenia św. Pawła Apostoła, a następnie w symposium w auli Instytutu Teologicznego Księży Misjonarzy przy ul. Stradom 4, zorganizowanym przez ks. Schletza z okazji ukazania się 50 tomów „Naszej Przeszłości”. W trakcie symposium, na którym był obecny m.in. ks. wizytator Tadeusz Gocłowski CM (obecnie arcybiskup metropolita gdański), wygłosił referat zatytułowany *Historia zakonów w „Naszej Przeszłości”*³⁶. Natomiast w 1984 roku, za redaktora naczelnego ks. Jana Dukęły CM, wszedł do powstałej rok wcześniej Rady Naukowej „Naszej Przeszłości”, w której znaleźli się wybitni przedstawiciele znaczących ośrodków badawczych z zakresu historii Kościoła w Polsce³⁷.

Oprócz „Naszej Przeszłości” swoje artykuły o dziejach szkolnictwa i z historii Towarzystwa Jezusowego zamieszczał w publikacjach

³⁴ Zob. bibliografia stu tomów „Naszej Przeszłości”, w: *Sto tomów „Naszej Przeszłości”*, bibliografia, dzieje, ludzie, red. J. Dukęła CM, bp J. Kopiec, Kraków 2003, nr. 105, 169, 178, 304, 371, 416, 434, 484, 657, 1105, 1139.

³⁵ T. Górski, *Księga pamiątkowa „Naszej Przeszłości”*, „Słowo Powszechne” nr 22, z 27 I 1972.

³⁶ *Varia – Jesuitica*, ATJKr. rkps 4005, s. 198a.

³⁷ *Sto tomów „Naszej Przeszłości”*, bibliografia, dzieje, ludzie, s. 227, 481-482, 513-514.

zbiorowych oraz na łamach wielu czasopism: „Studia Warmińskie”, „Studia Theologica Varsaviensia”, „Roczniki Humanistyczne”, „Collectanea Theologica”, „Analecta Cracoviensia”, „Studia Teologiczne” (Białystok), „Horyzonty Wiary”, „Kalendarz Serca Jezusowego”, „Rocznik Wydziału Filozoficznego Towarzystwa Jezusowego w Krakowie”. Napisał też kilkadziesiąt haseł, najczęściej dotyczących Towarzystwa Jezusowego, do *Polskiego słownika biograficznego*, *Encyklopedii katolickiej KUL* i *Słownika polskich teologów katolickich*³⁸. Ponadto wraz z kilkoma jezuitami uczestniczył w pracach, które, z inicjatywy i pod kierunkiem ks. Ludwika Grzebienia, doprowadziły do powstania monumentalnej *Encyklopedii wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy 1564-1995* (Kraków 1996)³⁹. Kilka jego artykułów z dziejów szkolnictwa jezuickiego weszło do pracy zbiorowej *Z dziejów szkolnictwa jezuickiego w Polsce*, przygotowanej do druku przez Jerzego Paszendę. Obok ks. Piechnika praca ta zawiera wybór artykułów wybitnych historyków Towarzystwa Jezusowego i znawców szkolnictwa jezuickiego, wspomnianych już: Sługi Bożego, ks. Stanisława Bednarskiego, ks. Jana Poplatka oraz ks. Bronisława Natońskiego. Prace tych historyków zakonu, do których należy dołączyć nieobecnego w tej pracy innego wybitnego badacza dziejów szkolnictwa ks. Ludwika Grzebienia, ukazujące główne etapy rozwoju szkolnictwa jezuickiego i zapoznające z różnymi typami szkół, zmieniły całkowicie obraz szkolnictwa jezuickiego i stanowią niezbędne uzupełnienie podręczników historii wychowania⁴⁰.

Najbardziej znaną i cenną pracą ks. Piechnika są czterotomowe *Dzieje Akademii Wileńskiej* (t. I: *Początki Akademii Wileńskiej 1570-1599*, Rzym 1984, s. 263; t. II: *Rozkwit Akademii Wileńskiej w latach 1600-1655*, Rzym 1983, s. 313; t. III: *Próby odnowy Akademii Wileń-*

³⁸ Bibliografia prac L. Piechnika za lata 1968-1977, w: Kraków Kuria Prowincjańska – Publikacje Naszych 1966-1978, ATJKr. 4593, s. 89-97; *Bibliografia pracowników naukowych Wydziału Filozoficznego TJ w Krakowie za lata 1989-1993*, Rocznik Wydziału Filozoficznego Towarzystwa Jezusowego w Krakowie 1993-1994, s. 292-293; *Bibliografia pracowników naukowych Wydziału Filozoficznego*, Rocznik Wydziału Filozoficznego Towarzystwa Jezusowego w Krakowie 1988, s. 173-175; *Bibliografia prac L. Piechnika za lata 1958-1994*, w: *Jezuicka ars educandi...*, s. 15-18.

³⁹ *Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy 1972-1997. Historia, bibliografia*, oprac. Z. Wilkosz, L. Grzebień SJ, s. 153, nr 4540.

⁴⁰ *Z dziejów szkolnictwa jezuickiego w Polsce. Wybór artykułów, wstęp, wybór i oprac., mapki, wykaz szkół, bibliografia, indeks J. P a s z e n d a SJ*, Kraków 1994.

skiej po klęskach potopu i okresu kryzysu 1655-1730, Rzym 1987, s. 261; t. IV: *Odrodzenie Akademii Wileńskiej 1730-1773*, Rzym 1990, s. 307), za którą 23 września 1999 roku podczas uroczystego posiedzenia Senatu Uniwersytetu Wileńskiego otrzymał doktorat *honoris causa*. Uroczystość, która stanowiła centralny punkt obchodów 420. rocznicy powstania Uniwersytetu Wileńskiego i przypominała jego jezuickie początki, odbyła się w uniwersyteckim kościele św. Jana przy udziale licznie zgromadzonych gości. Laudację promocyjną ks. prof. L. Piechnika wygłosił prof. Romanas Plečkaitis, który przedstawiając sylwetkę polskiego jezuitę, podkreślił jego erudycję oraz dokonania naukowe oraz przywołał jego publikację *Dzieje Akademii Wileńskiej*, stawiając ją jako przykład i wzór dzieła, którego niezwykłość i oryginalność polega na tym, że jest to opracowanie źródłowe, uwzględniające nowoczesne badania, metodologicznie uzasadnione, powstałe w oparciu o solidny i wiarygodny fundament empiryczny. W ramach jubileuszu Uniwersytetu Wileńskiego odbyła się także dwudniowa sesja naukowa, podczas której ks. Piechnik wygłosił referat zatytułowany *Geneza Uniwersytetu Wileńskiego i jego rola w dziejach Litwy*⁴¹.

W 1995 roku – z okazji 75-lecia urodzin – uczniowie i przyjaciele wydali ku jego czci Księżę Pamiętkową *Jezuicka ars educandi*⁴². Natomiast w Towarzystwie Jezusowym obchodził jubileusz 25-lecia

⁴¹ L. Piechnik, *Geneza Uniwersytetu Wileńskiego i jego rola w dziejach Litwy*, „Rocznik Sekcji Pedagogiki Religijnej Wyższej Szkoły Filozoficzno-Pedagogicznej IGNATIANUM w Krakowie 2000, s. 171-181; J. M ó ł k a, *Ksiądz Prof. Ludwik Piechnik SJ Doktorem Honoris Causa Uniwersytetu Wileńskiego*, Rocznik Sekcji Pedagogiki Religijnej Wyższej Szkoły Filozoficzno-Pedagogicznej IGNATIANUM w Krakowie 2000, s. 12-15; L. Grzebień, *Naukowa sylwetka ks. profesora Ludwika Piechnika SJ*, Rocznik Wydziału Filozoficznego Wyższej Szkoły Filozoficzno-Pedagogicznej IGNATIANUM w Krakowie 2000-2001, s. 86-97.

Warto dodać, że w 1996 roku ujrzało światło dzienne dzieło pt. *Z dziejów Almae Matris Vilnensis. Księga pamiątkowa ku czci 400-lecia założenia i 75-lecia wskrzeszenia Uniwersytetu Wileńskiego* (Kraków 1996), zawierające referaty polskich i litewskich uczonych, wygłoszone w 1978 roku w Warszawie, a wydane dopiero w 1996 roku. Praca nad wydaniem *Księgi pamiątkowej*, w którym jest także referat ks. Piechnika pt. *Akademia Universitas Societatis Jesu, najstarsza uczelnia wileńska*, była żmudna i czasochłonna. W pracy tej ks. Piechnik współpracował z prof. Kazimierzem Puchowskim z Gdańska oraz panią prof. Ireną Stasiewicz-Jasiukową.

⁴² *Jezuicka ars educandi...*; S. Obirek, *Jubileusz Księdza Profesora Ludwika Piechnika*, Biuletyn Historii Wychowania 1996, nr 1-2, s. 44-47.

i 50-lecia kapłaństwa oraz przypadający w 1988 roku jubileusz 50-lecia życia zakonnego. Z okazji tego ostatniego jubileuszu otrzymał od o. generała Towarzystwa Jezusowego Petera-Hansa Kolvenbacha list gratulacyjny, zawierający słowa uznania za wierną, gorliwą i różnorodną działalność na wielu polach dla dobra Towarzystwa Jezusowego i Kościoła w Polsce⁴³.

Powierzano mu odpowiedzialne funkcje w zakonie, które umiejętnie łączył z pracą dydaktyczno-naukową. W latach 1971-1984 był przełożonym domu zakonnego w Krakowie-Przegorzalach a w latach 1981-1987 konsultorem Prowincji⁴⁴. W latach 1966-1973 pełnił obowiązki dyrektora wielce zasłużonego dla Kościoła katolickiego w Polsce Wydawnictwa Apostolstwa Modlitwy w Krakowie. Swoje obowiązki wypełniał gorliwie i sumiennie, załatwiając roztropnie sprawy administracyjne zarówno wewnątrz Wydawnictwa, jak i wobec władz państwowych⁴⁵. To właśnie jemu przypadł zaszczyt organizacji jubileuszu 100-lecia Wydawnictwa Apostolstwa Modlitwy, którego kulminacyjnym momentem była Msza św. jubileuszowa, odprawiona 10 czerwca 1972 roku w Bazylice Najświętszego Serca Pana Jezusa pod przewodnictwem arcybiskupa metropolity krakowskiego ks. kard. Karola Wojtyły z udziałem dwóch biskupów i dwudziestu czterech kapłanów. W okolicznościowym kazaniu przyszedł Papież-Słowianin Jan Paweł II Wielki uwypuklił zasługi Wydawnictwa dla Kościoła i kultury polskiej na przestrzeni minionego stulecia. Po zakończeniu Mszy św. liczni goście przeszli do dużej auli Kolegium OO. Jezuitów przy ul. Kopernika 26, gdzie odbył się kolejny punkt uroczystości jubileuszowych – sympozjum. Na rozpoczęcie

⁴³ List o. generała P.-H. Kolvenbacha do L. Piechnika, Romae, 22 VI 1988, w: Korespondencja członków Prowincji Polski Południowej i różna z lat 1988-1989, ATJKr. rkps 4718, s. 127-128.

⁴⁴ List o. prowincjała E. Ozoga do L. Piechnika, Kraków, 29 I 1981, w: Korespondencja prowincjałska za rok 1981, ATJKr. rkps 4417, s. 238; List o. prowincjała B. Steczka do L. Piechnika, Kraków, 21 IX 1984, w: Korespondencja prowincjałska z lat 1979-1985, ATJKr. rkps 4486, s. 464; List o. generała P.-H. Kolvenbacha do o. prowincjała B. Steczka, Romae, 18 III 1987, w: Korespondencja Generalska z lat 1983-1989, ATJKr. rkps 4712, s. 89.

⁴⁵ List o. prowincjała S. Nawrockiego do L. Piechnika, Kraków, 10 I 1973, w: Korespondencja prowincjałska z lat 1970-1973, ATJKr. rkps 2914, s. 15; B. N a t o ń s k i, *Powstanie i rozwój Wydawnictwa Apostolstwa Modlitwy (1872-1972)*, w: *Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy 1872-1972*, s. 100, 196.

sympozjum, podczas którego ks. Bronisław Natoński wygłosił wykład obrazujący rozwój, pracę, osiągnięcia i trudności Wydawnictwa Apostolstwa Modlitwy na przestrzeni stulecia, ks. Piechnik wygłosił okolicznościową mowę⁴⁶.

Jak już wspomnieliśmy ks. Piechnik nigdy nie zawęził swojej działalności do pracy dydaktyczno-naukowej i administracyjnej. Chętnie zajmował się ministrantami, prowadził katechizację dzieci i młodzieży, udzielał sakramentu małżeństwa, głosił kazania, konferencje, egzorty i rekolekcje, spieszył z posługą sakramentalną do chorych oraz udzielał się w konfesjonale. Wiele osób doświadczyło jego pomocy w konfesjonale oraz poprzez rozmowy duchowe, w których okazywał umiejętność wsłuchiwanie się w problemy człowieka oraz dzielenia się z nim dobrą radą i trafną sugestią⁴⁷. Już w okresie okupacji hitlerowskiej ujawniły się jego cechy charakteru: zyczliwość, dobroć, uczynność, wrażliwość na ludzką biedę i nieszczęście, gotowość do współpracy i chęć spieszenia bliźniemu z konkretną pomocą. Takie cechy charakteru doszły do głosu podczas studiów filozoficznych w Nowym Sączu. Tu od 1943 roku należał do grona kilku scholastyków jezuickich, którzy za milczącą aprobatą przełożonych z narażeniem życia zaangażowali się w zdobywanie produktów żywnościowych oraz wysyłkę paczek żywnościowych dla współbraci zakonnych bezpodstawnie aresztowanych i więzionych przez hitlerowców w obozie koncentracyjnym w Dachau k. Monachium⁴⁸.

Wiele lat później, gdy pozwoliły mu na to okoliczności, zaangażował się jeszcze bardziej intensywnie w działalność społeczno-wychowawczą. Za jedno z najważniejszych swoich osiągnięć uważał powołanie do życia Ośrodka Adopcyjno-Wychowawczy „Dzieło Pomocy Dzieciom”, który działa w Krakowie przy ul. Rajskiej 10 oraz Ośrodka Rekreacyjnego dla dzieci z Domów Dziecka w Żmijance

⁴⁶ *Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy 1972-1997. Historia, bibliografia*, s. 9, 15.

⁴⁷ L. Piechnik, *Fructus spiritualis 1967-1968*, w: *Fructus spiritualis członków Towarzystwa Jezusowego za lata 1968-1969*, ATJKr. rkps 2955, s. 194; *Fructus spiritualis członków Towarzystwa Jezusowego za lata 1968-1969*, ATJKr. rkps 2959, s. 124; L. Piechnik, *Ankieta imienna*, w: *Prowincja Polski Południowej Towarzystwa Jezusowego – Survey 1970 – Ankieta imienna*, ATJKr. rkps 4218, s. 181.

⁴⁸ J. P r e i s n e r, *Jezuici w Nowym Sączu przy kościele Świętego Ducha*, t. II, s. 223.

k. Limanowej⁴⁹. Ośrodek Adopcyjno-Wychowawczy przy ul. Rajskiej, którego podstawową ideą działania jest wspieranie naturalnego prawa dziecka do godnego życia i posiadania rodziny, stał się placówką niepubliczną o charakterze katolickim, prowadzoną pod patronatem Prowincji Polski Południowej Towarzystwa Jezusowego.

Początki Ośrodka młodzieżowego w Żmiącej, któremu również patronuje Prowincja Polski Południowej Towarzystwa Jezusowego, sięgają 1979 roku, kiedy to zakupił trzy budynki i 9 ha pola i lasu. Odtąd zaczął organizować tam pobyt dla dzieci i młodzieży od 3 do 18 roku życia, głównie w okresie wakacji i przerw szkolnych, oraz sympozja i spotkania. W miejscu działa Akcja Pomocy dla Dzieci z Domów Dziecka, która zrodziła się w Krakowie w 1980 roku z inicjatywy studentów krakowskich uczelni, dostrzegających patologiczne warunki, w jakich wychowują się dzieci skazane na pobyt w Państwowych Domach Dziecka. Po spotkaniu członków tej grupy z ks. Piechnikiem, akcja nabrała charakteru zorganizowanej i planowanej działalności. Od samego początku wspierali go w tej akcji Jan i Katarzyna Maderowie, którzy stali się jego najbliższymi współpracownikami⁵⁰. Inicjatywy i działalność opiekuńczo-wychowawcza ks. Piechnika spotykały się z życzliwością i pomocą ze strony przełożonych Towarzystwa Jezusowego oraz ze wsparciem ze strony wielu osób i instytucji, z kraju i zagranicy, m.in. Polonii amerykańskiej⁵¹.

Do rozwoju ośrodka w Żmiącej przyczyniła się wydatnie założona w 1994 roku Fundacja Ruperta Mayera – Dzieło Pomocy Dzieciom. Jednym z inicjatorów tej fundacji był jezuita niemiecki ks. Karl Adolf Kreuser, który pelen uznania dla działalności ks. Piechnika, do dzisiaj

⁴⁹ W ankiecie do informatora Katolickiej Agencji Informacyjnej *Who is who Kościoła katolickiego w Polsce* zaznaczył w rubryce zainteresowania/hobby, że przyczynienie się do zorganizowania ośrodka opiekuńczo-wychowawczego „to nie hobby, to trudny obowiązek, także kapłański”. G. P o l a k, *Kto jest kim w Kościele katolickim?* Warszawa 1996, s. 285; Tenże, *Kto jest kim w Kościele*, Warszawa 1999, s. 283. Por. *Informator filozofii polskiej*, pod red. J. J a ś t a l a, Kraków 1995, s. 185–186.

⁵⁰ *Plan organizacyjny Akcji „Pomoc Dzieciom”*, w: *Varia*, ATJKr. rkps 4808, s. 30-38.

⁵¹ List o. prowincjała B. Steczka do Polonii Amerykańskiej, Kraków, 12 X 1985, w: *Korespondencja z 1985 roku*, ATJKr. rkps 4514, s. 101.

nie tylko żywo interesuje się jej działalnością, lecz także wspiera ją w wszelki możliwy sposób, zyskawszy tytuł „ojca chrzestnego dzieła”⁵².

Pod koniec lat 80-tych ubiegłego wieku, na skutek zmian zainicjowanych przez NSZZ „Solidarność”, praca opiekuńczo-wychowawcza ks. Piechnika stała się przedmiotem rozmów nie tylko w wąskim kręgu krakowskich pedagogów i księży, lecz także tematem licznych artykułów, zamieszczanych na łamach prasy ogólnopolskiej i lokalnej. Opisując krakowskie inicjatywy opiekuńcze, Jan Wszolek w artykule *Inicjatywy Opiekuńczo-Wychowawcze*, opublikowanym w miesięczniku Ministerstwa Edukacji Narodowej „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” (R. 29: 1989, nr 7-8, s. 304-305), ukazał 9-letnią działalność na tym polu ks. Piechnika. Zaznaczył, że jezucicie udało się zgromadzić grupę przeszło 100 osób, głównie studentów (nie tylko pedagogiki opiekuńczej) i absolwentów wyższych uczelni Krakowa, która pomaga domom dziecka uczyć, wychowywać i organizować różnego rodzaju zajęcia (ferie, wakacje, święta, wycieczki...) dla dzieci nie mających oparcia we własnych rodzinach. Autor artykułu podkreślił, że z akcji, która ma na celu «urodzinienie» wychowania zakładowego, tj. zapoznanie wychowanków domów dziecka z normalnym życiem i domem rodzinnym, korzystają wychowankowie potrzebujący, wierzący i niewierzący. Autor nie omieszczał także wspomnieć, że ośrodek dysponuje własną bazą rekreacyjną w Żmiącej koło Limanowej, prowadzoną przez małżeństwo wychowawców Jana i Katarzynę Maderów⁵³.

Krótki czas spędzony w Bursie ks. Mieczysława Kuznowicza w Krakowie jako prefekt młodzieży (1948-1949) wyrył w nim niezatarte piętno – od tego czasu ks. Piechnik czuł się duchowym synem założyciela Związku Młodzieży Przemysłowej i Rękodzielniczej oraz spadkobiercą jego ideałów wychowawczych, które całkowicie podzielał i pragnął przekazywać innym. Od tego czasu, także po rozwiązaniu Związku przez władze komunistyczne w 1950 roku i przejęciu jego majątku na skarb państwa, utrzymywał kontakty z wychowankami

⁵² K. i J. Maderowie, *Fundacja Ruperta Mayera – Dzieło Pomocy Dzieciom w: Księga Pamiątkowa dla Ojca Karla Adolfa Kreuzera SJ*, pod red. J. Gruszkę SJ i J. Bremerę SJ, Kraków 2005, s. 153-156; L. Piechnik, *Wspomnienie o o. K. A. Kreuzerze SJ*, w: *Księga Pamiątkowa dla Ojca Karla Adolfa Kreuzera SJ*, s. 169-172.

⁵³ *Nasze Sprawy* 5 (1990), s. 17-18; *Encyklopedia wiedzy o jezuitach*, s. 800.

Związku i pielęgnował pamięć jego Założyciela. Co roku w maju spotykał się z wychowankami Związku na wspólnej modlitwie za swego mistrza. Oni również w 1963 roku sprowadzili zwłoki twórcy Związku z Nowego Sącza do Krakowa, miasta, w którym żył i działał i złożyli je w grobowcu na Cmentarzu Rakowickim. Oni też ufundowali dla uczczenia opiekuna młodzieży tablicę pamiątkową w kościele św. Barbary w Krakowie, którą poświęcił i odsłonił 2 maja 1976 roku o. prowincjał Jan Popiel⁵⁴. W 35-rocznicę zgonu ks. Kuznowicza, 1 listopada 1980 roku, ks. Piechnik zorganizował spotkanie byłych związkowców i przyjaciół Związku przy grobie ks. Kuznowicza na Cmentarzu Rakowickim, a następnego dnia w kaplicy OO. Jezuitów na Przegorzalach odprawił Mszę św. za spójność duszy śp. ks. M. Kuznowicza. Po Mszy św. rozprosił wśród związkowców i przyjaciół Związku książkę wydaną w oficynie małej poligrafii Kurii Prowincji Polski Południowej na Przegorzalach pt. *Ks. Mieczysław Kuznowicz i jego dzieło*⁵⁵.

W końcu, wskutek zmian zaistniałych po 1989 roku i upadku komunizmu w Polsce, doprowadził do wskrzeszenia założonego przez ks. Kuznowicza Związku Młodzieży Przemysłowej i Rękodzielniczej p.w. św. Stanisława Kostki przy ul. Skarbowej 4 w Krakowie. W tym dziele wydatnie wspomagał go jego dawny wychowanek z Czechowic-Dziedzic, o. prowincjał Bogusław Steczek, który 8 grudnia 1989 roku reerygował Związek. Z kolei rozporządzenie Ministra z dnia 23 kwietnia 1990 roku przywróciło również jego status prawny, uznając za niebyłą decyzję komunistów z 1950 roku. Na czele Związku stanął ks. Piechnik, który był jego prezesem aż do śmierci. Odzyskane kolejno pomieszczenia gmachu przy ul. Skarbowej pozwoliły w 1992 na reaktywowanie również bursy dla młodzieży szkół zawodowych, średnich i wyższych. Odtąd aż do 1998 roku ks. Piechnik pełnił obo-

⁵⁴ S. M ó l, *Siew męczennika*, Kraków 2006, s. 319-320.

⁵⁵ W latach 1971-1973 ks. Piechnik kierował na swoich seminariach grupą jezuickich kleryków, którzy poświęcili się studiom nad życiem i dziełem ks. Kuznowicza. Owocem badań było 7 prac w maszynopisie, które stały się podstawą do wydania wspomnianej tu książki *Ks. Mieczysław Kuznowicz i jego dzieło* (Kraków 1980), s. II-III; Prace dyplomowe, ATJKr. rkps 2966, 2968, 2969, 2970, 2971, 2972, 2973; List L. Piechnika, Kraków, 12 X 1980, w: Korespondencja różna, ATJKr. rkps 4294, s. 187.

wiązki przełożonego Rezydencji Św. Stanisława Kostki oraz prezesa konwiktów i kuratora⁵⁶.

Jego aktywny i twórczy udział w życiu społeczno-wychowawczym został doceniony przez władze Krakowa, które odznaczyły go srebrnym medalem *Cracoviae Merenti* w dniu 8 stycznia 1997 roku. Medal ten odebrał 8 marca 1997 roku wraz z dr. Janem Deszczem z rąk prezydenta Miasta Krakowa Józefa Lassoty podczas uroczystej sesji Rady Miasta Krakowa⁵⁷. Rok później powrócił na swoje ulubione Przegorzały, dalej opiekując się ośrodkiem w Żmiącej i Stowarzyszeniem Młodzieży Przemysłowej i Rękodzielniczej. Dopóki mógł, odwiedzał dzieci w ośrodku w Żmiącej. Ostatnie dni jego pracowitego życia, które przyniosło wiele nowatorskich opracowań z dziejów szkolnictwa jezuickiego oraz wydało obfity owoc posługi miłosierdzia, naznaczone były cierpieniem. Znosił je cierpliwie, mężnie, bez skargi, czując wdzięczność wobec zakonu oraz mając pełną świadomość, do Kogo zmierza w tej ostatniej podróży.

⁵⁶ Z działalnością Związku związana jest też opieka nad Ośrodkiem Wychowawczym w Żmiącej koło Limanowej. W 1993 roku wznowiono organ Związku Młodzieży Przemysłowej i Rękodzielniczej „Związkowiec”. Pismo ukazuje się jako kwartalnik. *Encyklopedia wiedzy o jezuitach*, s. 795.

⁵⁷ „Dziennik Polski, nr 58 z 10 III 1997.